

**DIN REDACȚIILE GAZET REȚI ÎN BOXA ACUZAȚIILOR
(MAI – Iunie 1945)**

**FROM EDITORIAL OFFICES TO THE ACCUSATION DOCK
(MAY – JUNE 1945)**

Florin Georgescu*

Abstract

The repression against Romanian journalists started in February 1945, when a law on the political cleaning of print media journalists was enacted. This law was based on the Armistice Convention signed in Moscow on September 12, 1944 by Romania and its allies.

Print media cleaning was based on law no. 102 on press cleaning, published in the „Official Journal“ no. 34 from February 12, 1945.

This law was the theoretical tool for implementing the political cleaning of print media institutions. After August 23, 1944, these institutions tried – by its representatives and within the limits imposed by the internal and external political environment, otherwise extremely tensed – to regain its democratic status, meant to objectively inform the public opinion by excluding, as far as possible, any political interference.

The political repression on print media was made possible with the help of governmental bodies controlled by the Communist Party (the Council of Ministers, the Ministry of Justice through the People’s Court, the National Propaganda Ministry), resulting in the removal of those journalists who didn’t observe the ruler’s official policy, therefore being subject to severe consequences, life imprisonment included.

Key words: press cleaning, Romanian Communist Party, the Ministry of Justice, the People’s Court, the National Propaganda Ministry.

În ceea ce privește domeniul presei scrise în acest sector a fost supus unui intens proces de purificare pe criterii politice, proces care s-a înscris în ansamblul politicii generale a autorităților de a-și subordona integral structurile statale și ale societății civile, prin eliminarea tuturor celor care nu se încadrau pe coordonatele trasate de noii guvernanți, acest proces de excludere intensificându-se cu precizie

* Muzeograf, Secția Istorie, M.N.I.R.

după 6 martie 1945, odată cu preluarea conducerii țării de către guvernul Groza, dominat de către Partidul Comunist al cărui șef era acela al instaurării unui regim de sorginte totalitar.

Evoluția presei scrise românești după 23 august 1944 se caracterizează prin existența a numeroase ziare și reviste periodice. Majoritatea acestora se pun în serviciul Frontului Național Democrat, obținând în schimb garanția aprovizionării ritmice cu hârtie.

În ceea ce îi privește pe gazetarii indezirabili, aceștia vor integra, cu prilejul judecării unora dintre ei în anii 1945 - 1946, în categoria „criminalilor de război”, articolul 14 al Convenției de Armistiu din 12 septembrie 1944 stabilind: „Guvernul și Înalțul Comandament Român se obligă să colaboreze cu Înalțul Comandament Aliat (sovietic), la arestarea și judecarea persoanelor acuzate de crime de război”¹.

Trecând pragul anului 1945, sfârșitul lunii ianuarie marchează adoptarea în Consiliul de Miniștri a jurnalului nr. 189/ 29 ianuarie 1945 privind arestarea unor persoane „b nuite de dezastrul război”², între acestea regându-se și personalități importante ale presei românești, supuse judecării la începutul verii anului 1945, în cadrul celui de-al doilea lot al „criminalilor de război”: Nichifor Crainic, Alexandru Hodoș, Ionel Dimitrescu, Romulus Șeianu, Pamfil Șeicaru, Dr. I. R. Dulescu, Radu Gyr, Gabriel Bănescu, Grigore Manolescu.

Vârful de lance al aplicării legislației privind epurarea presei, adoptate în februarie 1945, l-a reprezentat Ministerul Propagandei Naționale cărui șef s-a așezat Ministerul Afacerilor Interne prin Direcția Generală a Poliției în responsabilitatea cărora se află și misiunea descoperirii și arestării gazetarilor, precum și Ministerul Justiției prin intermediul Tribunalului Poporului ale cărui sentințe au vizat și importante personalități ale presei românești din perioada interbelică.

Pentru a se asigura că cei excluși din presă nu vor acționa prin diferite mijloace pentru a prezenta adevărata situație politică din țară și evoluția spre un regim dictatorial de tip sovietic, autoritățile nou instalate în martie 1945 au procedat la aducerea în fața Tribunalului Poporului a respectivilor ziariști, acțiunea judiciară inițiată împotriva acestora urmând a fi prezentată în rândurile care urmează.

O primă etapă în organizarea procesului s-a desfășurat pe 27 aprilie 1945 și a constat în numirea acuzatorilor publici, fiind urmată de etapa constituirii Tribunalului Poporului.

Pe 17 mai 1945 Consiliul de Miniștri a luat în discuție actul de acuzare contra celor 14 ziariști care urmau să fie judecați la sfârșitul lunii mai a anului 1945 de către Tribunalul Poporului în conformitate cu prevederile legii nr. 312/ 1945,

¹ „Monitorul Oficial”, nr. 219/ 22 septembrie 1944, partea I, p. 6373.

² „Monitorul Oficial”, nr. 38/ 16 februarie 1945, partea I, p. 1106-1107.

pentru urmărirea și sancționarea celor vinovați de dezastrul țării sau de crime de război³.

Actul de acuzare consemna că acei ziariști, „prin articole din ziare, broșuri sau conferințe, s-au pus în slujba propagandei fasciste sau hitleriste și au contribuit prin acțiunea lor la susținerea unui regim odios și a unei politici externe nefaste, politice ce trebuia să aibă drept consecință antrenarea României într-o aventură dezastruoasă și prăbușirea politică și militară a țării”⁴.

După cum se observă, actul de acuzare conține o serie de termeni generali, neargumentați din punct de vedere juridic, aceasta fiind nota caracteristică a tuturor actelor normative represive și a proceselor politice inițiate de regimul comunist cu scopul înălturării tuturor manifestărilor opoziționiste.

Un aspect semnificativ pentru a fi evidențiat este acela al nerespectării de către instanța extraordinară a celor mai elementare drepturi față de gazetarii puși sub acuzare.

Aflându-se în imposibilitatea de a-și consulta avocații, unii dintre gazetarii aflați în boxa acuzaților, au inițiat manifestări extreme de protest. Astfel, Radu Gyr a declarat timp de două zile, între 24 și 26 mai 1945, greva foamei, motivând gestul său fiind aceea că „sunt oprit de a-mi organiza apărarea, nimicindu-mi-se acest drept cu voință și flagrantă ilegalitate”⁵. O atitudine similară adoptată și Ionel Dimitrescu al cărui avocat, V. Melinte, a fost oprit de a lua contactul cu gazetarul amintit.

Un important pas l-a constituit publicarea Ordonanței judecătorești de trimitere în judecată a unor ziariști profesioniști⁶, mai exact a unora dintre cei care au fost îndepărtați din presă în mai 1945: Pamfil Eicaru, Ion Dimitrescu, Romulus Dianu, Romulus Șeianu, Ilie Popescu-Prundeni, Ilie Rădulescu, Alexandru Hodoș, Pan Vizirescu, Nichifor Crainic, Stelian Popescu. Ordonanța judecătorească amintită cuprindea și ziariști care au fost îndepărtați ulterior din mediul gazetăresc, în iulie 1945: Gabriel Bălănescu, Aurel D. Cozma.

Singurii care activaseră în presă dar care nu figurau în jurnalele Consiliului de Miniștri, privind îndepărtarea din presă, fiind trimiși în judecată, au fost Radu Demetrescu-Gyr și Grigore Manoilescu. Ordonanța judecătorească de trimitere în judecată a acestora avea la bază prevederile legii nr. 312/1945, pentru urmărirea și sancționarea celor vinovați de dezastrul țării sau de crime de război⁷, încadrarea legală și juridică a inculpaților fiind specifică fiecărui caz în parte, a a căm va fi reflectat în continuare.

Primul avut în vedere în documentul Tribunalului Poporului a fost Pamfil Eicaru, „ziarist, fost director al ziarului „Curentul“, de 50 ani, cu ultimul domiciliu

³ „Monitorul Oficial“, nr. 94/ 24 aprilie 1945, partea I, p. 3362–3364.

⁴ Ioan Opri, *Procesul ziariștilor naționaliști (22 mai – 4 iunie 1945)*, Editura Albatros, București, 1999, p. 9.

⁵ *Ibidem*, p. 17.

⁶ „Monitorul Oficial“, nr. 119/ 29 mai 1945, partea I, p. 4442.

⁷ „Monitorul Oficial“, nr. 94/ 24 aprilie 1945, partea I, p. 3362–3364.

în București, str. General Anghelescu Nr. 93, astăzi dispărut în Germania”⁸, acesta fiind considerat „vinovat de dezastrul rii prin s vârirea de crim de r zboi, prin aceea c s-a pus în slujba hitlerismului i a fascismului i a contribuit prin fapte proprii la realizarea scopurilor lor politice, crime prev zute i pedepsite de art. 2, pct. o, comb. cu art. 3, alin. 1 din legea Nr. 312 din 1945, precum i prin aceea c a p r sit teritoriul na ional pentru a se pune în slujba hitlerismului i a ataca ara prin viu grai, crim prev zut i pedepsit de art. 2, pct. j, comb. cu art. 3, alin. 2 din legea Nr. 312 din 1945; cu aplica iunea art. 101 din codul penal i art. 3, alin. ultim din legea Nr. 312 din 1945”⁹.

Urma un grup format din 7 gazetari, prezen i în ar i aresta i deja în acel moment al public rii în „Monitorul Oficial” a ordonan ei de trimitere în judecat : Ion Dumitrescu, Romulus Dianu, Romulus Seianu, Ilie Popescu-Prundeni, Dr. Ilie Rdulescu, Alexandru Hodo , Radu Demetrescu-Gyr.

To i cei 7 erau învinui i „de dezastrul rii prin s vârirea de crime de r zboi, prin aceea c s-au pus în slujba fascismului i hitlerismului i au contribuit prin fapte proprii la realizarea scopurilor lor politice, crime prev zute i pedepsite de art. 2, pct. o, comb. cu art. 3, alin. 1 din legea Nr. 312 din 1945, aplica iunea art. 3, alin. ultim din legea Nr. 312 din 1945”¹⁰.

Ordonan a Tribunalului Poporului cuprindea i ali 4 gazetari, care nu fuseser g si i în luna mai a anului 1945, urmând a fi judeca i în lips .

Primul dintre cei 4 la care ne referim este Grigore Manoilescu, care era considerat vinovat „de dezastrul rii prin s vârirea de crime de r zboi, prin aceea c s-a pus în slujba hitlerismului i fascismului i a contribuit prin acte proprii la realizarea scopurilor lor politice, crime prev zute i pedepsite de art. 2, pct. o, comb. cu art. 3, alin. 1 din legea Nr. 312 din 1945, precum i prin aceea c a p r sit teritoriul na ional pentru a se pune în slujba hitlerismului, activând ca ministru al propagandei în guvernul na ional al lui Horia Sima, crim prev zut i pedepsit de art. 2, pct. 1, comb. cu art. 3, alin. 2 din legea Nr. 312 din 1945; cu aplica iunea art. 101 din codul penal i a art. 3, alin. ultim din legea Nr. 312 din 1945”¹¹.

Ceilali 3 ziari ti, considera i „vinova i de dezastrul rii prin s vârirea de crime de r zboi, prin aceea c s-au pus în slujba fascismului i hitlerismului i au contribuit prin acte proprii la realizarea scopurilor lor politice, crime prev zute i pedepsite de art. 2, pct. o, comb. cu art. 3, alin. I din legea Nr. 312 din 1945, cu aplica iunea art. 3, alin. ultim din legea Nr. 312 din 1945”¹², erau urm torii: Gabriel B l nescu, Pan Vizirescu, Aurel Cozma.

⁸ „Monitorul Oficial”, nr. 119/ 29 mai 1945, partea I, p. 4442.

⁹ *Ibidem.*

¹⁰ *Ibidem.*

¹¹ *Ibidem.*

¹² *Ibidem.*

Ordonanța de trimitere în judecată se încheia cu alți doi importanți jurnaliști: Ion Dobrescu și Nichifor Crainic și Stelian Popescu.

Acești doi gazetari erau considerați „vinovați de dezastrul țării prin aceea că s-au pus în slujba hitlerismului și a fascismului și au contribuit cu intenție criminală prin faptele proprii la realizarea scopurilor lor politice, crime prevăzute și pedepsite de art. 2, alin. 1, combinat cu art. 3, alin. 1 al legii Nr. 312 din 24 Aprilie 1945, pentru urmărirea și sancționarea celor vinovați de dezastrul țării și de crime de război”¹³.

Sfârșitul lunii mai a anului 1945, mai exact 30 mai, a coincis cu declanșarea efectivă a procesului celor 14 ziariști.

Șapte dintre cei prezentați au fost judecați în lipsă, 3 dintre aceștia găsiți în refugiu în afara țării: Stelian Popescu, Pamfil Mică, Grigore Manolescu. Ceilalți 4 gazetari - Nichifor Crainic, Aurel Cosma, Pantelimon Vizirescu și Gabriel Blănescu - nu fuseseră încă găsiți de organele de urmărire.

Procesul orchestrat de către guvernanți a însemnat aducerea pe banca acuzăților a reprezentanților unei generații de gazetari care sprijinise efortul de dezvoltare democratică a României Mari, fiind „puse sub acuzare ideea națională și toate valorile esențiale ale României ante 1945”¹⁴.

Obiectivul real al procesului este evocat cu claritate de către unul dintre inculpați, gazetarul Ilie Popescu-Prundeni: „Noi suntem pe banca acuzării numai 14 și prezenți, după cum se vede, numai 7. A adăria, noi, cei de aici, reprezentăm presa de ieri și, de asemenea, purtăm pe umeri onoarea sau deonoarea presei române de ieri [...] În viața politică nu există un adevăr absolut. Există numai adevăruri, care sunt valabile într-o epocă și nu mai sunt valabile în alta”¹⁵.

Punctul de vedere exprimat de Ilie Popescu-Prundeni demonstrează faptul că noile autorități nu intenționau să accepte ceea ce enunțau ziariștii supuși judecării, respectiv acele „adevăruri care sunt valabile într-o epocă și nu mai sunt valabile în alta”, conform afirmației gazetarului amintit.

În ceea ce privește învinuirile aduse, vom avea în vedere acuzațiile aduse celui care era învinuit ca fiind „primul colaborator al lui Ilie Rădulescu la «Porunca Vremii», vinovat de aceleași infracțiuni ca și stăpânul său”¹⁶, Ilie Rădulescu fiind caracterizat la rândul său astfel: „fascist, germanofil, a pregătit intrarea în Axă, a susținut războiul împotriva Națiunilor Unite, a antajat fără scrupul pe cei care nutreau păreri contrarii, a uneltit împotriva democrației, a denunțat nemicii pe luptătorii democrației, a fost stipendiat de puterile Axei, a fost cel mai sinistru apărător din presa reacționară”¹⁷.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ Dinu C. Giurescu, *Uzurpatorii. România. 6 martie 1945 – 7 ianuarie 1946*, Editura Vremea XXI, București, 2004, p. 260.

¹⁵ *Ibidem*, p. 260–261.

¹⁶ „Monitorul Oficial”, nr. 111/19 mai 1945, partea I, p. 4093.

¹⁷ *Ibidem*.

Procesul inițiat de către guvernul dr. Petru Groza era îndreptat împotriva tuturor celor care îndrăzneau să exprime alte puncte de vedere, evident critice, față de noul regim procomunist.

Factorul propagandistic a jucat un rol deosebit de important în ceea ce privește prezentarea în fața opiniei publice a etapelor procesului în care erau implicați doar 7 din cei 14 gazetari excluși din presă în conformitate cu Jurnalele nr. 784/ 17 mai 1945 și nr. 993/ 4 iulie 1945 ale Consiliului de Miniștri.

Acest rol l-a jucat aceeași principală publicație cotidiană a Partidului Comunist, „Scântea”, care a reflectat pe larg în paginile sale derularea procesului intentat la sfârșitul lunii mai 1945 acelor ziariști, comentariile celor care activau în corpul redacțional al publicației comuniste înscriind-se pe coordonatele unei propagande bine puse la punct de structurile specializate ale Partidului Comunist Român, rânduindu-le să redândească aspecte regăsite în cotidianul comunist cu privire la derularea procesului respectivilor gazetari.

Pentru a ilustra etapele procesului, accentul va fi pus pe descrierea judecății celor 2 importanți gazetari care își găsiseră refugiul în vestul Europei, mai exact Stelian Popescu și Pamfil Păicaru.

Cei doi oameni de presă erau considerați o amenințare pentru autoritățile controlate în mare măsură de Partidul Comunist Român, cu atât mai mult cât se aflau în libertate, acțiunea, prin activitatea lor publicistică, reprezentând lideri de opinie a căror influență la nivelul cetățeanului fusese demonstrat de-a lungul timpului, personalitatea și articolele acestora putând constitui repere și pentru jurnaliștii mai tineri, guvernul Groza urmînd să limiteze, până la eliminare, tot ceea ce era legat de cei doi reprezentativi gazetari români.

În ceea ce îl privește pe Stelian Popescu, judecat în contumacie, acesta a „beneficiat” de serviciile acuzatorului public Alexandra Sidorovici.

Conform celor consemnate în rechizitoriu, aceasta îl învinuiește pe Stelian Popescu că: „În 1940 a pregătit dictatura antonesciană și aservirea noastră lui Hitler, printr-o avalanșă de articole. [...]”

La 6 septembrie 1940, după ce printr-o lungă campanie a pregătit opinia publică pentru venirea unui om care trebuia să ferească acest țară, salut guvernul Antonescu cu un strigăt de bucurie: «Iată-l!» - așa se numește articolul – este generalul Antonescu, omul în care de mult neamul românesc își pune nădejdea...

În 1941 țara este aservită nemților, care o exploatează ca pe o colonie. Lozincă lor este: «Un randament cât mai mare, prin orice mijloc, pentru susținerea războiului de cucerire în Răsărit.» Universul, în sprijinirea acestei lozinci, publică trei articole, două cu titlul «Ordine și producție», iar al treilea cu titlul «Ordine, producție, muncă», în care cu servilismul care caracterizează foaia lui Stelian Popescu, se pune cu totul în slujba intereselor nemților.

«Din izvor autorizat», spune Universul, am fost informatic o personalitate prominentă a dat următorul sfat ții noastre. Ordinea și producția este tot ce se recomandă astăzi ca mai bun pentru țara noastră (Germania – not F.G.).

Îl acuz pe Stelian Popescu de complicitate la crimele lui Hitler, de atragerea României într-un război criminal.

Stelian Popescu a fost acela care în Universul a dus campania cea mai reacționară de nimicire a luptătorilor antifasciști, de nimicire a oricărei idei progresiste.

Nu a reușit să o facă, fiindcă adevărul nu se poate strivi sub călcâi, dar a încercat să o facă și mulți din cei care au murit sau și-au distrus sănătatea în închisori, îl acuză astăzi pe Stelian Popescu. Stelian Popescu a condus campaniile împotriva profesorilor Constantinescu-Ia și Iorgu Iordan; el a contribuit în largă măsură la trimiterea în închisori a atâtor antifasciști. [...]

A susținut în scris rasismul și pe legionari și a militat pentru completa noastră aservire Germaniei hitleriste.

A pregătit poporul pentru războiul dus de Antonescu și a susținut acest război prin presă.

Înainte de 23 August (1944 – not F.G.), din motive de sănătate, a plecat în Elveția, dar poporul român ține mai bine de ce a fugit din țară Stelian Popescu și îl va găsi în Elveția și chiar peste câteva luni și-i va fi nevoie¹⁸.

Având ca atribuție, în calitate sa de acuzator public, și analizarea dosarului referitor la Nichifor Crainic, Alexandra Sidorovici se pronunță asupra pedepsei care trebuie să îi fie aplicat acestuia.

Astfel, Alexandra Sidorovici concluzionează în finalul rechizitoriului, pronunțându-se asupra pedepselor care trebuie aplicate celor 2 gazetari: „Atât Stelian Popescu cât și Nichifor Crainic se fac vinovați de dezastrul țării. Ei s-au pus în slujba lui Hitler.

Pentru urmărirea și sancționarea lor cerem să fie aplicat maximum de pedeapsă, adică detenția grea pe viață și să se aplice acuzaților degradarea civică cu confiscarea averii, ca cel puțin o parte din avutul pe care l-au jefuit, să se întoarcă acolo de unde a pornit, să se întoarcă în patrimoniul poporului românesc¹⁹.

Aflat în Elveția în momentul desfășurării procesului, Stelian Popescu s-a refugiat la Madrid după 15 noiembrie 1945, existând săa intrând într-un con de umbră. Importantul gazetar al perioadei interbelice nu și-a mai făcut cunoscute punctele de vedere cu privire la evoluția politică a României, a Europei în ansamblu, inexistând, cel puțin în țară, ca și în cazul lui Pamfil Ilicaru, a unor documente de arhiv edificatoare asupra activității celor 2, constituind un obstacol

¹⁸ Horia Liman, *Acuzatorii publici au cerut o pedeapsă dreaptă pentru ziarii trădători. Aspecte în „Scânteia”, nr. 241/ 3 iunie 1945, p. 5.*

¹⁹ *Ibidem.*

în analiza obiectivă a destinului unora dintre cei mai reprezentativi gazetari ai României în prima jumătate a secolului trecut.

Îndreptându-ne atenția spre Pamfil eicaru, acesta a cunoscut o soartă diferită comparativ cu ceilalți ziariți prezenți în boxa acuzaților în anii 1945 – 1947, prin sind România în ziua de 12 august 1944, activitatea sa publicistică din exil fiind deosebit de bogată și caracterizându-se printr-o atitudine anticomunistă ferm bazată pe atacuri la adresa Partidului Comunist Român, a Uniunii Sovietice și a principiilor marxiste și leniniste reprezentate de cele două entități.

În ceea ce privește ziarul „Curentul”, gazetă legată de activitatea și personalitatea lui Pamfil eicaru, acesta îi transmitea președintelui Consiliului de administrație al cotidianului apărut în anul 1928, generalul C. Constantinescu-Klaps, într-o scrisoare datată 26 august 1944, retragerea din această construcție editorială în care gazetarul își pusese toată energia de-a lungul existenței ziarului: „Lupta mea încetează. Nu mai am nimic de redactat, nimic de regretat dintr-o luptă străbătută de dogoarea unei convingeri. Dacă lupta a fost pierdută, nu înseamnă că a fost nedreaptă cauza. Aș vrea ca evenimentele să-mi dovedească netemeinicia temerilor mele și fericit să fi, chiar cu prețul unei existențe pribegite pentru restul vieții, să nu fi avut dreptate și o colaborare cu Rusia sovietică să fie posibil, România păstrându-și întreaga ei suveranitate”²⁰.

Așa cum se observă, întemeietorul ziarului *Curentul* își exprima convingerea că o colaborare cu Uniunea Sovietică va fi posibil pornind de la principiul persistent al suveranității României, desfășurarea evenimentelor reliefând contrariul speranței evocate de Pamfil eicaru, România fiind supusă din ce în ce mai intens dominației politice, economice, sociale și culturale a Uniunii Sovietice a cărei slujbă docilă era Partidul Comunist Român.

În încheierea scrisorii, Pamfil eicaru declara: „Mă despart cu tristețe de acest ziar căruia îi-am închinat 17 ani de pasiune, de muncă, de credință... și renunțând, eu servesc aceeași cauză românească”²¹.

După 23 august 1944, cei în responsabilitatea cărorărmăsesse ziarul „Curentul”, au încercat să se adapteze noului context politic intern. S-a încercat transformarea gazetei în ziarul „Curierul”, organ al Partidului Național Românesc.

Ocuparea de către sovietici la 20 septembrie 1944 a imprimeriei ziarului și editarea de către aceștia în acel spațiu tipografic a „Buletinului Armatei Române”, au dus la încetarea apariției gazetei „Curentul” a cărei existență de 17 ani fusese dominată de personalitatea lui Pamfil eicaru.

În ceea ce îl privește strict pe întemeietorul ziarului „Curentul”, o primă etapă în acțiunea de înlăturare din breșla ziariților profesioniști s-a înfăptuit pe 16

²⁰ Ioan Opri, *op.cit.*, p. 90.

²¹ *Ibidem.*

octombrie 1944, în aceea zi fiind dat publicității prima listă de ziariști cărora li s-a interzis să mai publice, între respectivii gazetari regându-se și Pamfil eicaru.

Un alt aspect care este important a fi semnalat este cel de la sfârșitul lunii ianuarie a anului 1945, când a fost adoptat în Consiliul de Miniștri jurnalul nr. 189/29 ianuarie 1945 privind arestarea unor persoane „b nuite de dezastrul țării”²², între acestea apărând și gazetarul refugiat în vestul Europei.

Precum ceilalți reprezentanți ai presei românești din perioada interbelică și Pamfil eicaru a fost supus prevederilor represive ale legii pentru epurarea presei, intrat în vigoare în a doua lună a anului 1945, în baza respectivului act normativ fiind adoptat Jurnalul nr. 784/17 mai 1945 al Consiliului de Miniștri, privind excluderea din presă a unor ziariști profesioniști²³.

Acțiunea autorităților politice a fost completată prin integrarea sa, în contumacie, în cel de al II-lea lot al „criminalilor de război”, aduși în fața instanței extraordinare denumit în maniera specifică comunităților, Tribunalul Poporului, forma iuenei politice supusă controlului Uniunii Sovietice, apelând, atunci când era necesar să își legitimeze acțiunile, la „popor”.

Judecata critică a fost supusă Pamfil eicaru, ca și în cazul celorlalți gazetari aduși în fața instanței la sfârșitul lunii mai a anului 1945 și condamnați pe 4 iunie același an, a avut la bază prevederile legii nr. 312/1945, pentru urmărirea și sancționarea celor vinovați de dezastrul țării sau de crime de război²⁴.

Un element de bază în derularea procesului este reflectat în ziarul „Scânteia”²⁵, acesta fiind rechizitoriul acuzatorului public Constantin Vicol, referitor la gazetarul aflat în afara granițelor țării.

și în ceea ce îl privește pe Pamfil eicaru, rechizitoriul amintit, ca argumente în favoarea pronunțării de către instanța extraordinară a sentinței de condamnare la moarte a gazetarului refugiat în afara țării, se rezumă la auzita de aceeași acuză ie de antaj prin care Pamfil eicaru și-ar fi constituit propriul trust de presă.

Totodată este acuzat de atacarea instituțiilor fundamentale ale țării, instituții care, așa cum sunt vizate de acuzatorul Constantin Vicol, apropiat al noii puteri cu origini „populare-muncitorești”, trebuie să aibă la temelie funcționarea lor „organizată muncitorești pe baze democratice”²⁶, formulare specifică reprezentanților stângii totalitare care avea misiunea transformării României într-un stat de „democrație populară”; în realitate un regim totalitar de sorginte comunist în care, așa cum s-a dovedit în cei 45 de ani de existență, categoria muncitorilor, alături de celelalte componente socio-economice, a fost supusă numeroaselor constrângeri în ceea ce privește nivelul de trai și libertățile cetățenești.

²² „Monitorul Oficial”, nr. 38/16 februarie 1945, partea I, p. 1106–1107.

²³ „Monitorul Oficial”, nr. 111/19 mai 1945, partea I, p. 4093–4095.

²⁴ „Monitorul Oficial”, nr. 94/24 aprilie 1945, partea I, p. 3362–3364.

²⁵ Horia Liman, *art.cit.*, p. 4.

²⁶ *Ibidem*.

O altă acuzație are ca fundament articolul „Pentru rasă și civilizație”, datat 23 iunie 1941. Pamfil eicaru este învinuit de aducerea în atenția opiniei publice a scopurilor „de agresiune în războiul pe care-l pornește Germania, război străin de interese și de cerințele politice ale țării noastre, fiind când prin aceasta jocul propagandei hitleriste”²⁷.

Dincolo de terminologia specifică, cu valoare propagandistică, a celor care reprezentau autoritatea statului începând cu 6 martie 1945, scopul real și principal al participării României, începând cu 22 iunie 1941, era acela al eliberării Basarabiei și nordului Bucovinei, ocupate abuziv și agresiv de Uniunea Sovietică la sfârșitul lunii iunie a anului 1940.

O a treia acuzație, dar fără a fi aduse argumente, este aceea a susinerii de către Pamfil eicaru a ideii că Germania va ieși cu siguranță învingătoare în cel de-al doilea război mondial.

Actul de acuzare are în vedere și activitatea sa de refugiat politic în afara țării, desfășurată după 23 august 1944, gazetarul fiind făcut responsabil de atitudine „așa toare în contra României”²⁸, de fapt Pamfil eicaru atrăgând atenția asupra unor aspecte legate de pericolul pe care îl reprezenta comunismul și Uniunea Sovietică pentru România, pentru spațiul est-european în ansamblu, pe cale de a se înfăptui cu acceptul tacit al Statelor Unite și Marii Britanii.

Ca argument, în sprijinul celor susținute de Pamfil eicaru, poate fi utilizată exprimarea punctului său de vedere cu privire la sentința de condamnare la moarte, solicitată în rechizitoriu și care a fost înscrisă de Tribunalul Poporului, Pamfil eicaru, considerând în 1948, la 3 ani după pronunțarea sentinței, că aceasta s-a datorat atitudinii sale ferme față de amenințarea comunistă, față de imperialismul rusesc, atitudine prezentă de-a lungul întregii sale activități sale de publicist: „În 1945 eu eram un condamnat la moarte pentru crima de a fi denunțat invariabil pericolul comunist și imperialismul rusesc. În 1943, Iuliu Maniu mi-a cerut să-i trimit tot ce am scris asupra Rusiei sovietice; numai de la 1936 scrisesem 740 de articole asupra aceluiași subiect. Condamnarea la moarte era deci logic: un obligatoriu omagiu adus unei atitudini așă de categorice”²⁹. Această atitudine, chiar dacă nu a fost susținută imediat după prășirea țării înainte de 23 august 1944 sau în timpul judecării sale în contumacie, poate fi considerată, privind din sfera puterii comuniste de la București, ca îndreptată contra României, cu care Partidul Comunist Român se contopea treptat, ara fiind însă în acel moment pe cale de a deveni o anexă politică și economică a Uniunii Sovietice.

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ Horia Liman, *art. cit.*, p. 4.

²⁹ Citatul reprezintă un fragment al unei scrisorii trimise de Pamfil eicaru pe 8 aprilie 1948, din Spania, de la Palma de Mallorca, fragment evidențiat la pagina 30 a lucrării lui Victor Frunz, intitulată *Destinul unui condamnat la moarte. Pamfil eicaru*, Editura Victor Frunz, București, 2001.

În ceea ce privește activitatea sa editorială, articolele sale, tipărite în 2 volume, cuprinzând anii 1928 – 1944, au fost înfățișate din rafturile librăriilor, iar cartea sa *Am avut dreptate*, apărută la Lisabona și Paris în anul 1945 a circulat în secret la București.

Anul 1948 a reprezentat o nouă etapă în lupta purtată de Partidul Comunist, stăpânitor total al puterii politice, împotriva lui Pamfil Icaru.

Astfel, la 20 februarie 1948, prin Jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 165³⁰, i s-a retras cetățenia română, alături de alte 34 de personalități aflate în exil, jurnalul respectiv consemnând totodată și confiscarea averii mobile și imobile a tuturor celor 35 de persoane.

Condamnarea celor 14 gazetari a venit în ziua de 4 iunie 1945, mărțurie fiind ziarul „Scânteia” din 6 iunie 1945³¹, Tribunalul Poporului pronunțând următoarea sentință:

„1. PAMFIL ICARU pentru că a părăsit țara natală și s-a pus în slujba inamicilor României, a atacat prin vii grai aliații rii, PEDEAPSA CU MOARTEA iar pentru faptul de crimă pentru dezastrul rii, se pedepsește cu detențiunea grea pe viață, iar conform art. 1 Codul Penal se aplică pedeapsa cea mai grea.

Osebit mai este condamnat la confiscarea întregii averi, afară de cea provenită din succesiuni.

2. IONEL DIMITRESCU pentru crimă de dezastrul rii, fiindcă s-a pus în slujba hitlerismului și fascismului, la detențiunea grea pe timp de 20 ani, degradare civică 10 ani și confiscarea averii soției și descendenților.

3. ROMULUS DIANU pentru crimă de contribuție la dezastrul rii și instigare la crime de război, la 20 ani detențiune grea, 10 ani degradare civică și confiscarea averii.

4. ROMULUS SEIANU pentru aceleași vicii, la detențiune pe viață, 10 ani degradare civică și confiscarea averii.

5. ILIE R. DULESCU condamnat cu majoritate de 7 voturi pentru instigare la crime de război, la muncă silnică pe viață și 10 ani degradare civică iar pentru contribuția la dezastrul rii, condamnat în unanimitate la detențiunea grea pe viață, aplicându-se conform codului penal, pedeapsa cea mai grea. Condamnat și la confiscarea întregii averi atât pe numele său, al soției și descendenților, afară de cea provenită din succesiuni.

6. I. P. PRUNDENI pentru crima de dezastrul rii, la detențiune grea pe viață și confiscarea averii.

7. AL. HODO pentru crima de contribuție la dezastrul rii la 20 ani detențiune, 10 ani degradare civică și confiscarea averii.

³⁰ „Monitorul Oficial”, nr. 44/ 23 februarie 1948, partea I-a, p. 1553.

³¹ Sentința în procesul gazetarilor trăsători în „Scânteia” nr. 243/ 6 iunie 1945, p. 1, 4.

8. RADU DEMETRESCU-GYR pentru crima de contribuie la dezastrul rii, la deten iune riguroas pe timp de 12 ani, cinci ani degradare civic i confiscarea averii.

9. GRIGORE MANOILESCU pentru c a p r sit ara natal i s-a pus în slujba inamicilor României ca ministru al Propagandei în guvernul Horia Sima, la PEDEAPSA CU MOARTEA, iar pentru contribuie la dezastrul rii la deten iune grea pe via , cu confiscarea averii, urmând a i se aplica conform codului penal, pedeapsa cea mai grea.

10. GABRIEL B L NESCU pentru crima de contribuie la dezastrul rii prin s vâr irea de crime de r zboi, la deten iunea grea pe via , degradare civic pe 10 ani i confiscarea averii.

11. PAN.VIZIRESCU pentru crima de contribuie la dezastrul rii, la deten iune grea pe via , degradare civic pe 10 ani i confiscarea averii.

12. AUREL COSMA pentru crima de contribuie la dezastrul rii, la deten iune grea pe via , 10 ani degradare civic i confiscarea averii.

13. ION DOBRE ZIS NICHIFOR CRAINIC pentru crima de dezastrul rii la deten iune grea pe via , 10 ani degradare civic i confiscarea averii.

14. STELIAN POPESCU pentru crima de contribuie la dezastrul rii, la deten iune grea pe via , 10 ani degradare civic i confiscarea averii personale, a so iei i descenden ilor, afar de cea provenit din succesiuni³².

Din cele consemnate de c tre oficiosul Partidului Comunist Român, rezult c to i cei 14 gazetari au declarat recurs, acesta fiind respins pe 12 iunie 1945.

Desf urarea procesului a fost înso it de „manifest ri“ ale „oamenilor muncii“ care î i exprimau „satisfac ia“ în ceea ce prive te judecarea gazetarilor din cadrul celui de al doilea lot al „criminalilor de r zboi“, în realitate demonstratii bine puse la punct de Partidul Comunist Român i organiza iile de mas subordonate acestuia.

Exprimarea ata amentului fa de inculparea celor 14 gazetari a venit pe 31 mai 1945 i din partea Sindicatului Ziari tilor Profesioni ti, intrat sub controlul Partidului Comunist.

Rezolu ia respectivei organiza ii profesionale a fost enun at în timpul desf ur rii procesului chiar de unul dintre acuzatorii publici, Constantin Vicol, scopul fiind acela de a crea percep ia, la nivelul opiniei publice, c îns i breasla ziari tilor se delimiteaz de activitatea gazetarilor judeca i, aceast pozi ie a Sindicatului Ziari tilor Profesioni ti fiind o dovad a subordon rii sale intereselor politice ale extremei stângi de sorginte totalitar : „D-sa d citire rezolu iei prin care Sindicatul Ziari tilor în tiineaz c ia act cu satisfac ie de trimiterea în judecata Tribunalului Poporului a primului lot de ziari ti tr d tori ai intereselor poporului i

³² *Sentin a în procesul gazetarilor tr d tori...*, p. 4.

de Stat, subliniind c ace tia au fost epura i din pres pentru activitate pus în slujba du manilor de moarte ai României³³.

Manifest rile celor al c ror unic reprezentant se considera Partidul Comunist Român au constat i în publicarea în presa forma iunii politice respective a „mesajelor“ diferitelor categorii profesionale care cereau pedepsirea aspr a ziari tilor, caracterul exprim rii fiind specific activi tilor comuni ti îns rcina i cu propaganda.

Un prim astfel de mesaj la care vom face referire este cel al lucr torilor din cadrul Imprimeriilor „Curierul“, ap rut în „Scânteia“³⁴, în numele acestora pronun ându-se, pe 30 mai 1945 reprezentantul Comitetului de Fabric i pre edintele Comitetului Cultural al societ ii constituite de Pamfil eicaru: „To i cuvânt torii au înfierat activitatea ziari tilor tr d tori care au sus inut pe du manii rii. Aprobând ciopâr irea rii hot rât prin diktatul de la Viena precum i predarea ei în mâna Germaniei fasciste, ace ti ziari ti au tr dat poporul“³⁵.

Acuze formulate la comanda politic a Partidului Comunist care controla tot ceea ce reprezenta mi carea sindical i muncitoreasc , acuze lipsite de probe conving toare, acestea reprezentau mesajele trimise din ar de c tre grup rile sindicale înscrise în Confedera ia General a Muncii, organiza ie subordonat extremei stângi totalitare.

Reprezentantul ziari tilor „democra i“, mai exact a acelor gazetari supu i directivelor politice ale Partidului Comunist, i-a exprimat, în aceea i not specific , punctul de vedere asupra rolului jucat de gazetarii inculpa i care „s-au pus în slujba fascismului interna ional i a celui na ional pentru argin ii lui Mussolini, Hitler, Antonescu i Killinger, [...] au filtrat zi de zi venin în sufletul cititorilor“³⁶.

Un mesaj de condamnare a venit i din partea celor care î i desf urau activitatea în cadrul trustului de pres „Universul“, patronat pân pe 4 iulie 1945 de Stelian Popescu: „Muncitorii, func ionarii i ziari tii întreprinderii «Universul», ne-am întrunit azi 31 mai 1945 pentru a ne spune cuvântul în leg tur cu judecarea lotului de ziari ti, criminali de r zboi care dau azi socoteal de activitatea lor nefast în fa a judec torilor poporului.

Noi muncitorii, func ionarii i ziari tii din aceast întreprindere, care am fost sili i ani de-a rândul s tip rim otrava lor, privim cu scârb i cu ur la aceste hiene ale scrisului, care au înveninat opinia public mult vreme, punându-se în slujba fascismului i hitlerismului care au dus ara la dezastru“³⁷.

³³ Horia Liman, *art.cit.*, p. 4.

³⁴ *Muncitorii de la «Curierul» i «Universul» cer osând aspr pentru ziari tii tr d tori* în „Scânteia“ nr. 240/ 2 iunie 1945, p. 5.

³⁵ *Ibidem.*

³⁶ *Muncitorii de la «Curierul» i «Universul» cer osând aspr pentru ziari tii tr d tori...*, p. 5.

³⁷ *Ibidem.*

Mesajul nu îl uit nici pe Stelian Popescu despre care se consemna, într-un limbaj extrem de virulent și agresiv, cu valențe specifice propagandei comuniste, apropiat de cel al rechizitoriului întocmit de Alexandra Sidorovici, limbaj menit să impresioneze pe cei mai puțini cunosători ai personalității și activității respectivului gazetar: „În special criminalul Stelian Popescu ajuns în fruntea „Universului“ prin manopere criminale, care în anul 1916 a tratat cu nemții cotropitori ai răii vânzarea ziarului (Muntenia era în acel an sub ocupația armatei germane – not F.G.), în anul 1924 a aplaudat și elogiat opera criminală de represiune împotriva pașnicilor locuitori din Tatar-Bunar. Ani și ani de-a rândul, prin foaia sa, a dezlănuțit cea mai mârșavă și mincinoasă campanie împotriva Uniunii Sovietice, propagând în același timp ura de ras, plătind și asmuțind bande de derbedei împotriva ziarelor democratice care îl demascau. În felul acesta Stelian Popescu a otrăvit masele poporului român cu otrava fascistă, deschizând drumul liber nefastei dictaturi antonesciene.

Iar fașadele noi muncitorii, funcționarii și ziaristii, Stelian Popescu a fost cel mai crud exploatare și cel mai înverșunat dușman al nostru. Numeroși sunt cei care au sacrificat viața lor pentru setea de îmbogățire a acestui vampir: Gheorghe Lazăr și tefan Crăciun au căzut morți chiar în exercitarea funcțiilor la mașinile la care lucrau.

Similind dezastrul și înfrângerea hoardelor hitleriste și triumful democrației, Stelian Popescu a fugit în Elveția, crezând prin aceasta că va scăpa de judecata poporului.

Pentru că un asemenea lucru s-a nu se mai poate repeta, noi muncitorii, funcționarii și ziaristii cerem Tribunalului Poporului să-i pedepsească cât mai aspru.

Făcând scut în jurul guvernului de largă concentrare democratică Petru Groza, strigăm:

Trăiască Guvernul Petru Groza!

Trăiască Tribunalul Poporului!

Trăiască acuzatorii publici!

La ocnă cu agenții hitleriști din presa românească!³⁸

Tot în „Scânteia“³⁹ este publicat moștirea personalului de la Institutul de Arte Grafice „Lucafeaf rul“:

„Personalul Institutului de Arte Grafice „Lucafeaf rul“, întrunit în adunare generală în ziua de 30 mai 1945 și luând cunoștință de al doilea lot de criminali de război, al căror proces a început, înfiercează cu indignare activitatea ziaristilor fascistipuși în solda lui Hitler și Mussolini, activitate de trădare față de neam și față de ar, propagând ura de ras, îndemnând la asasinat și în special învrăjbind

³⁸ *Ibidem.*

³⁹ „Muncitorii de la «Curierul» și «Universul» cer osândă aspră pentru ziaristii trădători...», p. 3.

masele populare, prin propaganda hitlerist , în contra pănicului și marelui nostru vecin U.R.S.S. – și cere asprilor condamnare.

Asigurăm Tribunalul Poporului de toată simpatia noastră și-l vom sprijini din toate puterile pentru ca să curețe țara de toți criminalii de război⁴⁰.

Se observă acuzaele privind „activitatea de trădare față de neam și față de țară , propagând ura de ras , îndemnând la asasinat și în special învrăjbind masele populare, prin propaganda hitlerist “, cuprinse în această moțiune se regăsesc atât în cadrul Jurnalului nr. 784/ 17 mai 1945, al Consiliului de Miniștri, cât și în rechizitoriile gazetarilor supuși judecării Tribunalului Poporului, acest limbaj comun fiind specific agenților de propagandă ai Partidului Comunist, a reprezentanților ilor acestei formațiuni politice obediente Moscovei.

Prin strângerea acestui limbaj specific, cei care și-au desfășurat activitatea în cadrul tipografiei „Rotativa“ au „simțit“ nevoia de a se pronunța în privința procesului gazetarilor, solicitând „ca toate aceste vipere care nu au făcut altceva decât să semene vrăjbi și ură , să ne împingă la războiul contra U.R.S.S. și aliaților noștri, prin scrisul și prin presa pe care au condus-o și să ne arunce în ghearele fascisto-hitleriste, să fie condamnați cât mai aspru, pentru ca să nu mai poată otrăvi sufletele tineretului nostru, nici prin scris și nici prin grai“⁴¹.

În acest angrenaj al solicitării de către trei diferite structuri și organizații socio-profesionale a pedepsirii celor 14 ziariști de către instanța juridică extraordinară , s-a integrat și Societatea Scriitorilor Români, unii dintre respectivi gazetari fiind și colaboratori în această calitate cunoscând coordonatele represiunii politice.

Conform buletinului zilnic de știri interne, datat 31 mai 1945 și realizat de Ministerul Propagandei Naționale, această structură profesională a stabilit că „față de trimiterea în judecarea Tribunalului Poporului a acelor care, prin scrisul lor, au împins țara spre dezastru, și exprimăm convingerea că toți vinovații vor fi sancționați exemplar, sancționările oglindind sentimentele de legitimă repulsie a întregii opinii publice.

Societatea Scriitorilor Români începe să precizeze cu acest prilej că a fost cea dintâi instituție de cultură care a înțeles să elimine din rândurile sale pe membrii aflați astăzi pe banca acuzării pentru activitatea lor nefastă și potrivnică intereselor neamului“⁴².

și alte categorii socio-profesionale și-au „exprimat“, în maniera comună unor astfel de documente publice, punctul de vedere cu privire la judecarea celor 14 ziariști.

Astfel, lucrătorii din cadrul Societății de Gază și Electricitate din București, în cadrul adunării extraordinare din 29 mai 1945, au luat în discuție procesul „celui de al doilea lot al criminalilor de război «gazetarii», pe care muncitorimea întreagă

⁴⁰ *Ibidem*.

⁴¹ *Muncitorii și funcționarii din tipografii înfierează pe ziariștii criminali de război...*, p. 3.

⁴² A.N.I.C., fond Ministerul Propagandei Naționale, Direcția Presa internă , dosarul 1005/ 1945, f. 166.

îi consider autorii morali ai tuturor f r delegilor s vâr ite în timpul lui Antonescu⁴³, solicitând „ca to i cei vinova i s fie aspru pedepsi i, pentru ca odat cu aceasta, presa româneasc s fie cur it de neghina fascist , care a otr vit min ile, i ca s - i îndeplineasc adev rata sa misiune de l murire i luminare a întregului popor.

Cerem cu toat energia pedeapsa maxim pentru to i acei care au otr vit sufletul poporului român, ab tându-l de la drumul spre progres i întârziindu-l de la realizarea n zuin elor sale.

Tr iasc Tribunalul Poporului!

Moarte criminalilor de r zboi!

La ocn cu fasci tii din presa româneasc !⁴⁴

În completarea mesajelor „spontane“ trimise de diferite organiza ii i grup ri sindicale, autorit ile, forma iunile politice componente ale guvernului dr. Petru Groza, organizau întruniri publice în cadrul c rora cei care se adresau participan ilor solicitau imperativ condamnarea drastic a inculpa ilor din cadrul celui de al doilea lot al „criminalilor de r zboi“.

Este de remarcat, de altfel, respectivele învinuri înscriind-se în logica i în contextul acelei perioade, c acuzele la adresa celor 14 ziari ti erau similare cu cele prezente în rechizitoriile acuzatorilor publici, în mijloacele de informare în mas , în declara iile publice ale reprezentan ilor guvernamentali.

O astfel de manifesta ie public s-a desf urat pe 1 iunie 1945, în sectorul IV Ro u din Bucure ti, fiind organizat de Uniunea Patrio ilor, grupare component a cabinetului Petru Groza i care era condus de însu i ministrul propagandei na ionale, Petre Constantinescu-Ia i.

Date cu privire la acea întrunire i la discursurile inute sunt cuprinse în buletinul zilnic intern trimis spre publicare presei de c tre Ministerul Propagandei Na ionale, respectivul document consemnând:

„În Sectorul IV Ro u a avut loc o întrunire de mari propor ii în sala i gr dina «UNIC», care deveniser neînc p toare pentru publicul venit la chemarea Uniunii Patrio ilor. În jurul megafoanelor din fa a s lii, mul imea se strânsese în num r mare, manifestând însufle it.

Pe estrad au luat loc d-nii Prof. Constantinescu-Ia i, Ministrul Propagandei, Ha ieganu, din partea Comitetului Central U.P., ziaristul G. Zaharia, Stoicescu i V. Sârbu, muncitor tipograf.

Deschizând întrunirea, d. Stoicescu subliniaz importan a deosebit a verdictului ce se va da în procesul celui de al doilea lot de criminali, ziari tii fasci ti, [indescifrabil], pedepsindu-se otr vitorii de suflete i r spunz torii dezastrului rii.

D. Gh. Zaharia, ziarist, în numele presei democratice, arat în cuvântul s u vinov ia grav a acelora care se afl în boxa acuza ilor, a ziari tilor fasci ti, care

⁴³ *Muncitorii i func ionarii din tipografia înfie rez pe ziari tii criminali de r zboi...*, p. 3.

⁴⁴ *Ibidem.*

prin scrisul lor au împins ara în criminalul r zboi, au f cut s curg sângele atâtor fii ai rii, au provocat masacre de oameni nevinova i i au adus nenorocire poporului român.

Dup ce arat chipul îndr zne i demn cum a lucrat sub dictatura fascist presa democratic , subliniaz prin compara ie metodele corupte i nedemne ale presei fasciste, ai c rei reprezentan i se afl azi pe banca acuza ilor. [...]

Dup cuvântul muncitorului tipograf V. Sârbu, de la «Universul», care înfiereaz opera criminal a ziari tilor fasci ti, oprindu-se asupra figurii odioase a lui Stelian Popescu, spoliatorul lucr torilor de la Drajna i al muncitorilor tipografi de la «Universul», - urmeaz dl. Ha ieganu, din partea Comitetului Central al U.P.-ului, care a eviden iat probe iile mincinoase ale ziari tilor fasci ti, cu privire la «succesele» armatelor hitleriste în R s rit, care la pu in timp au fost zdrobite de glorioasa Armata Ro ie. Vorbitorul trece apoi în revist figurile ziari tilor care se afl azi pe banca acuz rii i subliniaz c scopul activit ii lor criminale nu a fost decât l comia de bani, ca în cazul unui Pamfil eicaru, Ilie R dulescu, Stelian Popescu⁴⁵.

Întrunirea s-a încheiat în nota obi nuit a manifesta iilor organizate de Partidul Comunist Român i grup rile satelite ale acestuia, cum era i cazul Uniunii Patrio ilor, adoptându-se o mo iune prin care se cerea, în numele cet eniilor din sectorul IV Ro u al Capitalei (în toate ac iunile pe care Partidul Comunist i grup rile politice apropiate acestuia le organizau, era invocat „poporul“, considerat ca o „mas de manevr “, prin apelul adresat „maselor“ extrema stâng totalitar , sprijinit de Uniunea Sovietic , încercând s - i legitimeze prezen a pe scena politic româneasc – not F. G.), formularea de c tre Tribunalul Poporului a celei mai aspre sentin e:

„D. St nescu d apoi citire urm toarei mo iuni:

Ascultând cuvânt rile frunta ilor no tri, noi cet enii sectorului IV Ro u în semn de protest i desolidarizare fa de ac iunea criminal a unui grup de ziari ti fasci ti care: au sprijinit alian a cu Germania hitlerist ; au preg tit cotropirea i dezastrul rii; au jertfit flac ra tineretului în r zboiul criminal antisovietic; au a â at la ur , jaf i crim ; au fost uneltele opresiunii fasciste contra poporului, realizând prin aceasta [indescifrabil]; cerem pedepsirea lor cea mai aspr . Sentin a lor s fie pild c urgia poporului nu iart pe cei ce l-au în elat i tr dat.

Mo iunea va fi prezentat Tribunalului Poporului de o delega ie format din d-nii St nescu C., Anghel I., Ana erban, V. Ionescu, V. Sârbu i Miclea N⁴⁶.

Cercul reprezentând procesul epur rii politice în pres se închidea prin confiscarea averii celor exclu i din mediul gazet resc, judeca i i condamna i,

⁴⁵ A.N.I.C., fond *Ministerul Propagandei Na ionale, Direc ia Pres intern* , dosarul 1006/ 1945, f. 1.

⁴⁶ *Ibidem.*

această ultimă etapă constând în publicarea în „Monitorul Oficial“ a unor Anunuri judiciare ale Ministerului Justiției.

Un prim astfel de act a fost *Anunul judiciar al Ministerului Justiției cu privire la confiscarea averii lui Stelian Popescu, fost director al ziarului „Universul”*⁴⁷.

Nici ceilalți gazetari excluși din presă, trimiși în judecată și condamnați nu au fost uitați, averea lor fiind confiscată pe baza *Anunului judiciar al Ministerului Justiției cu privire la confiscarea averii unor ziariști profesioniști*⁴⁸: Pamfil Micăru, Ion Dimitrescu, Romulus Dianu, Romulus Seianu, Ilie Popescu-Prundeni, Alexandru Hodoș, Radu Demetrescu-Gyr, Grigore Manoilescu, Gabriel Bălanescu, Pan Vizirescu, Aurel Cozma, Ilie Rădulescu, Nichifor Crainic.

Acest proces a ilustrat principiile guvernului Petru Groza în privința funcționării presei autohtone, în cadrul acesteia trebuind să rămână numai acei gazetari care se alinau și răspundeau ferocității comenzilor politice ale puterii, ceilalți urmând să fie excluși din profesie, unii chiar ajungând pe banca acuzatilor și mai mult, în închisoare, având statutul de deținut politic.

Responsabilitatea asigurării aceluiași statut a revenit aceleiași instanțe extraordinare, instrument juridic supus de asemenea necondiționat Partidului Comunist, cunoscut sub denumirea de Tribunalul Poporului și al cărei scop era acela al pronunțării unor sentințe dinainte hotărâte în cabinetele politice ale guvernantilor, ale Moscovei în esență, al cărei reprezentanți controlau sistemul politic de la București și se îndreptau cu pași repezi spre instaurarea, având ca model Uniunea Sovietică, a regimului totalitar al partidului-stat, regim desăvârșit în anul 1948.

În ceea ce privește pe cei rămași în gazetărie, aceia au slujit în totalitate ideologia de extremă stângă, prin scrisul lor devenind instrumente ale propagandei comuniste, ale preamririi conducerilor interni și ai Uniunii Sovietice, tribune ale condamnării, la ordin politic, a oricărei forme de rezistență anticomunistă, fie că se desfășura prin scris, verbal sau pe cale armată.

Între gazetarii sancționați cu excluderea din presă s-au regăsit și importante personalități ale gazetăriei românești interbelice și din timpul celui de al doilea război mondial, pentru a aminti pe Nichifor Crainic care a cunoscut, alături de alți colegi de breaslă, universul concentraționar constituit la nivel național de Partidul Comunist Român, precum și pe Pamfil Micăru sau pe Stelian Popescu, cei care și-au găsit refugiul, de asemenea alături de alți gazetari, dincolo de cortina de fier coborât peste estul Europei de către Uniunea Sovietică.

⁴⁷ „Monitorul Oficial“, nr. 192/ 25 august 1945, partea I, p. 7510

⁴⁸ „Monitorul Oficial“, nr. 228/ 6 octombrie 1945, partea I, p. 8707.